

धात्रीखदिरयोः क्वाथं पीत्वा च मधुसंयुतम् ।
शङ्कुकुन्देधुधवलं जयेच्छिचं न संशयः ॥ ३७ ॥
धात्रीखदिरयोः क्वाथमववगुजरजोऽन्वितम् ।
पीत्वा शङ्कुकुन्दामं हन्ति श्विचं न संशयः ॥ ३८ ॥

क्षारे सुदग्धे गजलङ्घने च
गजस्य मूत्रेण वज्रश्रुते च ।
द्रोणप्रमाणं दशभागयुक्तं
दत्त्वा पचेत् वीजमवलगुजस्य ॥
एतद्वयदा चिक्कागतामुपैति
तदाशु सिद्धां गुडिकां प्रकुर्व्यात् ।
श्विचं प्रलिम्बेदथ तेन छटं
तदा व्रजत्याशु स्वयंभावम् ॥ ३९ ॥

श्वेतजघन्मीमूलं पीतं पिष्टपचयसैव ।
श्विचं निहन्ति नियतं रविवारे वैद्यनाथाच्चा ॥ ४० ॥
गुग्गुलाभामिचूर्णान् लेपितं श्वेतकुष्ठनुत् ।
शिलापामागं भस्मापि लिप्त्वा श्विचं विनाशयेत् ॥
४१ ॥ ४२ ॥

एरखतुलसीवीजं वागुजी चक्रमर्दकम् ।
तिक्तकोषातकीवीजं क्षण्णोष्ठस्य वीजकम् ।
गोमूत्रदधिदुग्धैश्च पचेदप्याजमूत्रकैः ।
कल्कं दत्त्वा शिला काशी पथ्या कुष्ठं विडङ्ककम् ।
कटुतैलञ्च तल्लपाङ्गुला छट्वा विलेपनैः ।
पञ्चाननमिदं तैलं श्वेतकुष्ठकुलापहम् ॥
कटुतैलं शं ४ क्वाथ्यएरखवीजादीनां मिलित्वा शं २
२ कल्कशिलाकाश्यादीनां मिलित्वा शं १ ।
इति श्विचे पञ्चाननतैलम् ॥ ४३ ॥

“आरग्वधं धवं कुष्ठं हरितानं मनःशिला ।
रजनीद्वयसंयुक्तं पचेत्तैलं विधानवित् ॥
एतेनाभ्यञ्जनादेव क्षिप्रं श्विचं विनश्यति” ॥
तिलतैलं शं ४ पा शं १६ कल्कमिलितं शं १ ।
इति आरग्वधाद्यं तैलम् ॥ ४४ ॥

“शुद्धसूतं समं गन्धं त्रिफला भङ्गवागुजी ।
भस्मातकं तिल-क्षणा निम्बवीजं समं समम् ।
मर्दयेद्भुजङ्गावैः शोथं पेष्यं पुनः पुनः ॥
इत्थं कुष्ठं स्त्रिसप्ताहं रसः श्वेतारिको भवेत् ।
सध्वाण्यैर्निष्कमचन्तु खादेत् श्वेतं विनाशयेत्” ॥
इति श्वेतारिः ॥ ४५ ॥

“पिबति सकटुतैलं गन्धपाषाणचूर्णं
रविकिरणसुतमं पामनो यः पलाङ्गम् ।
त्रिदिनतदनुक्षिप्तः क्षीरभोजी च शोष्ठं
भवति कनकदीप्तिः कामरूपी मनुष्यः” ॥ ६६ ॥

“तीव्रिण कुष्ठेन परीतदेहो
यः सोमराजी नियमेन खादेत् ।
संवत्सरं क्षण्णतिलद्वितीयां
स सोमराजी वषुषाऽतिश्रेते ॥ ४७ ॥

घर्मसेवी कटुघ्नो वारिणा वागुजीं पिबेत् ।
क्षीरभोजी च सप्ताहात् कुडीकुष्ठं व्यपोहति ॥ ४८ ॥
अववगुजवीजकं पीत्वा कोषोण वारिणा ।
भोजनं सर्पिषा कार्यं सर्वकुष्ठविनाशनम् ॥ ४९ ॥
क्षिप्त्वायाः स्वरसो वापि सेव्यमानो यथाबलम् ।
जोर्णे छतेन भुञ्जीत मुद्गयूधौदनेन च ॥
अपि पूतिशरीरोऽपि दिव्यरूपी भवेन्नरः ॥ ५० ॥

यः खादेदभयारिष्टमरिष्टामलकानि वा ।
स जयेत् सर्वकुष्ठानि मासादृजं न संशयः ॥ ५१ ॥ ५२ ॥
निम्बस्य पत्रं मूलानि सत्वकपुष्पफलानि च ।
चूर्णितानि छतक्षौद्रसंयुतानि दिने दिने ॥
लिङ्ग्यात् पिबेदा मूत्रेण संयुक्तान्युदकेन वा ।
मदिरामलतायेन पयसा वा यथाबलम् ॥
भुञ्जीत छतयूषाद्यैः शाल्यन्नं पयसापि वा ।
सर्वकुष्ठविसर्पिर्शानाडीदुष्टव्रणानपि ॥
कामलाञ्च गदानन्यास्तथा पित्तकफास्त्रजान् ।
संवत्सरप्रयोगेण सर्ववर्ज्यविवर्जितः ॥
जयत्येतत् पञ्चनिम्बं रसायनमनुत्तमम्” ॥
इति पञ्चनिम्बम् ॥ ५३ ॥

“पुष्पकाले च पुष्पाणि फलकाले फलानि च ।
संचूर्ण्य पिचुमहस्य त्वङ्मूलानि दलानि च ॥
द्विरशानि समाहृत्य भागिकानि प्रकल्पयेत् ।
त्रिफलान्युषणं व्रज्जी श्वदंष्ट्रावृक्काराभिकाः ॥
विडङ्गसारवाराहीलौ हृत्पूर्णाभ्याः समाः ।
हरिद्रादयवगुजव्याधियाताः सशर्कराः ॥
कुष्ठेन्द्रयवपाठाश्च क्षत्वा चूर्णं सुसंयुतम् ।
खदिरासननिम्बानां घनक्वाथेन भावयेत् ॥
सप्तधा पञ्चनिम्बं मार्कं रस्तरसेन च ।
स्निग्धशुद्धतनुर्धोमान् योजयेच्च शुभे दिने ॥
अधुना तिक्तहविषा खदिरासनवारिणा ।
सेव्यमुष्णाम्बुना वापि कोलहट्या पत्रं पिबेत् ॥
तिक्तहविषा वक्ष्यमाणपञ्चतिक्तछतेन ॥
जीर्णं च भोजनं कार्यं स्निग्धं लघु हितञ्च यत् ॥

विचर्षिकोऽङ्गुलम्बरपुण्डरीक-
कपालदङ्गुकिटिमासदि ।
श्वेतारिक्कोटविसर्पपामां
कुष्ठप्रकोपं विविधं किलासम् ॥
भगन्दरं क्षीपदवातरक्तं
जडाभ्यानाडीव्रणश्रीघरोगान् ।
सर्वप्रमेहान् प्रदरांश्च सर्वान्
दंष्ट्राविषं मूलविषं निहन्ति ॥
स्थूलोदरः सिंहकृशोदरश्च
सुस्निग्धसन्निर्धुनोपयोगात् ।
समीपयोगादपि ये दृशन्ति
सर्पादयो यान्ति विनाशमाशु ॥
जीवेच्चिरं व्याधिराविमुक्तः
शुभे रतश्चन्द्रसमानकान्तिः” ॥

इति पञ्चनिम्बः ॥ ५४ ॥
“अमृतायाः पलशतं दशमूल्यास्तथा शतम् ।
पाठामूर्वाबलातिक्तादाव्यौगन्धर्वहस्तकाः ॥
एषां दशपलान् भागान् विभीतक्याः शतं हरैत् ।
द्वे शते च हरैतक्या आमलक्यास्तथा शतम् ॥
जलद्रोणद्वये पक्ता अष्टभागावशेषितम् ।
प्रस्थं गुग्गुलुमाहृत्य प्रस्थाजं छतं पचेत् ॥
पाकसिद्धौ प्रदातव्यं गुड्याः सत्त्वमेव च ।
पलद्वयं तथा शुण्ठायाः पिप्पल्याश्च पलद्वयम् ॥
ततो मात्रां प्रयुञ्जीत ज्ञात्वा दोषबलाबलम् ।
अष्टादशस्य कुष्ठेषु वातरक्तगदेषु च ॥
कामलामामवातञ्च अशिमाम्बु भगन्दरम् ।

पीनसञ्च प्रतिश्रायं जीहानमुदरं तथा ॥

एतान् रोगान्निहन्त्याशु भास्करस्तिमिरं यथा” ॥
अमृतागुग्गुलुः । अयं वातरक्ते प्रशस्तः ॥ ५५ ॥

“निम्बामृताष्टपटोलेनिदिग्धिकानां
भागान् पृथग्दशपलान् विपचेद्वष्टोऽपाम् ।
अष्टांशशेषितरसेन सुनिश्चितेन
प्रस्थं छतस्य विपचेत् पिचुभागकल्कैः ॥
पाठाविडङ्गसरदारगजोपकुल्या-
दिक्षारनागरनिशामिषिचयकुष्ठैः ।
तेजोवतीमरिचवत्सकदीप्यकाभि-
रोहिण्यश्वत्थरवचाकणमूलयुक्तैः ॥
मञ्जिष्ठयातिविषया वरया यमान्या
संशुद्धगुग्गुलुपत्रैरपि पञ्चसंख्यैः ।
तत् सेवितं विधमति प्रबलं समीरं
सन्ध्यास्थिमज्जगतमप्यथ कुष्ठमौदृक् ॥
नाडीव्रणान्युदमगन्दरगण्डमाला-
ज्वरार्जसर्वगदगुल्मगुदोद्यमेहान् ।
यक्ष्माश्चिश्चसनपीनसकासप्रशोष-
हत् पाण्डुरोगगलविद्विधवातरक्तम्” ॥

इति पञ्चतिक्तछतगुग्गुलुः ॥ ५६ ॥ * ॥
“श्वेतकरवीरमूलं विधांशकं साधितं गोमूत्रे ।
चर्मदलसिन्धुपामाविस्कोटक्षिमिकिटिमज्जितैलम्” ॥
तिलतैलं ४ शेर, गोमूत्र १६ शेर, श्वेतकरवीर-
मूल ४ पल, विष ४ पल । करवीरतैलम् ॥ ५७ ॥
“मृतस्य क्षण्णसर्पस्य शिरःपुच्छान्तवर्जितम् ।
अन्तर्धूमं क्षतं भस्म वागुजीतैलमिश्रितम् ।
एतेन मर्दनादेव गलत्कुष्ठं विनश्यति” ॥

इति क्षण्णसर्पतैलम् ॥ ५८ ॥
“सूतकं गन्धकं कुष्ठं सप्तपर्यञ्चं चित्रकम् ।
सिन्दूरश्च रसोनश्च हरितालमववगुजम् ॥
आरग्वधस्य वीजानि जीर्णानां मनःशिला ।
प्रत्येकं कर्षमेतेषां कटुतैलं पलायकम् ॥
साधयेत् सूर्यतापेन सर्वकुष्ठविनाशनम् ।
श्वित्रमौडम्बरं कच्छं मांसदण्डं भगन्दरम् ॥
विचर्षिकाश्च पामान् वातरक्तं सुदारणम् ।
गम्भीरश्च तथोत्तानं नाशयेत् यस्य अक्षणात् ॥
कुष्ठराक्षसनामेदं स्ववर्णकराणं परम् ।
अश्विभ्यां निर्मितं ह्येतत् लोकातुग्रहहेतवे” ॥

इति कुष्ठराक्षसतैलम् ॥ ५९ ॥
“सूतं गन्धं शिला तालं काञ्जिकैर्मर्दयेद्दिनम् ।
तस्मिन्वस्त्रवर्त्तं तां तैलाक्तां ज्वालयेदधः ॥
स्थिते पात्रे पचेत्तैलं गृहीत्वा लेपयेत्ततः ।
कुष्ठस्थानं विशेषेण सर्वकुष्ठं हरत्यलम् ॥
इदं कालानलं तैलं वातकुष्ठे महौषधम्” ॥

“एषां समं काञ्जिकं सर्वेषां दिग्गुणं तिलतैलम् ।
कल्कं वस्त्रे संलिप्य संशोष्य वर्त्तं कुर्व्यात् तां
तैलाक्तां सन्दंष्ट्रिकया ज्वालयित्वा उपरि तैलं
दत्त्वा ततः पतितं तैलं अधःपात्रे गृह्णीयात् ततः
कुष्ठस्थाने दद्यात्” ॥

इति कुष्ठकालानलतैलम् ॥ ६० ॥
“सिन्दूरामृततालगैरिकहलाजाजीगदयूषणे-
हृत्वाभागरसो नवाशदहनक्षुब्धकदुर्धनेशः ।